

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre külvé	
Helyben.	— fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	10	—	—
Fél évre	5	—	—
Negyed évre	2	50	—
Egy óra	—	—	—
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRÖNOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Tanulságok.

Irta: **Benedek János** országgyűlési képviselő.

Ez a tartalmas és elkeseredett vita, amely a katonai javaslatok sorsa fölött hetek óta folyik az ország-házban, már eddigelé is gazdag tanulságokat termelt a magyar nemzetnek.

Az a merev, sőt konok magatartás, melyet e kérdésben a kormány tanusít, mutatja, hogy alkotmányos uton a parlamenti vitatkozások terén alig lehet kilátása ennek a szerencsétlen országnak arra, hogy ebben a létérdekébe mélyen belevágy kérdésben valaha nemzeti vívmányokat érthessen el; arra pedig egyenesen alkalmatlan a mi jelenlegi törvényhozásunk, hogy a magyar nemzetnek óhaját, érdekeit ezen a csatatéren diadalra juttassa.

Lelkemből meg vagyok győződve, hogy agyoncsigázott, elszegényedett népünknek ezen újabb nagy megterhelését még a kormányparti padsorokon ülők sem kívánják s hogy mégis készek a militarizmus szörnyűsége, újabb követeléseit teljesíteni, azt nem teszik örömet.

És mégis megteszik.

Megteszik, mert a magyar parlamentizmus ez idő szerint csak arra való, hogy a felülről jövő akaratot

végrehajtsa, hogy a koronának újabb meg újabb követeléseit a nemzet akarat megnyilatkozásainak tüntesse fel, szóval, hogy a legfelsőbb elhatározások teljesedésének az alkotmányos színezetet megadja.

Ha valaha, úgy jelenleg meggyőződhattünk arról, hogy Magyarországon ez idő szerint leplezett abszolutizmus uralkodik; hogy a magyar parlamentben sem akarat, sem erő nincsen a nemzeti jogok megvédelmezésére, az igazi nemzeti akarat érvényesítésére.

Kétszeres kötelesség hárul ilyen körülmények között a parlamenti ellenzékre, mert nemcsak a magyar nemzeti érdekeket kell megvédelmeznie, hanem a mindenre kapható többség uralmának-jelenlegi gyászos korszakában vétőt kell kiáltania: eddig és ne tovább! s fel kell tartóztatnia azt a sülyedést, mely a végveszedelem örvényébe készül sodorni minden nemzeti jogot és reménységet.

Ha pedig nem láthattuk volna, tisztán áll jelenleg előttünk az a veszedelem, amit a haderőnk jelenlegi szervezete foglal magában.

Csak egy pillantást kell vetnünk a szomszédságba, s láthatjuk, mi ez a hadsereg az osztrákok előtt. Ha az osztrák képviselőház most lefolytatott

tárgyalásait figyelembe vesszük, akkor tudjuk meg csak igazán, hogy ez a hadsereg legkevésbé sem a mienk, hogy ezt a hadsereget még csak nem is közösnek, hanem kizárólag osztráknak tartják odaát s az osztrák parlamentnek egymással elkeseredett harcot vivó elemei mindenképen nyujtanak békejobbot ebben a kérdésben, hogy hozzájárulhassanak ennek a hadseregnek ereje növeléséhez, mert erre a hadseregre támaszkodik az osztrák hatalmi eszme, mert ennek a hadseregnek jelvénye, hagyományai, vezetése, nyelve, szelleme, legfőbb biztosítéka s egyetlen támasza az öszmonarchiának, az egységes osztrák hatalmi eszmének.

Magyar hadseregről, mely az egész haderő kiegészítő része volna, még csak tudni sem akarnak odaát; s igazuk is van, mert a hadsereg jelenlegi szervezetében teljesen elkallódtak a magyar törvényeknek idevonatkozó szintelen és tartalomnélküli rendelkezései.

Meggyőződhattünk arról, hogy ennek a haderőnek növelésével nemcsak elviselhetetlen újabb terhet zuditanánk a nemzet nyakába, de messzebb vetnénk a magyar nemzeti államot annak a jogos reménységének teljesedésétől, hogy valaha nemcsak papiroson, ha-

Apróságok gróf Vay Józsi életéből.

1846-ban történt. Az eperjesi polgári banda ténzenét adott (mint akkor mondták „placmuzikot.) Mi tanulók is ott szédeltünk a széles főútcán.

Hat egyszer a sárosi vár felőli részen észrevettünk két fiatal amazont, középen egy alacsony termetű jól termett lovast, alatta piros pej paripa lépkedett kényesen.

A mint a 3 lovas a polgári zenekar közelébe ért, a piros pej pár keces lépéssel előre lépett, azt mondhatnám lejtett a szép, okos paripa s kezdte a zenekar üteme szerint a francia négyest az utca szélére és hosszába a lovag atatt figuránként járni. Elátványra elállt szemünk-szánk. Szájáról-szajra járt a neve, hogy a lovag Vay Józsi volt és két Szirmay gróf kisasszony.

Harmadnapra egy pár hajtására kiváncsi katonatisztet vitt fel 4 quodlibet lóval a savanyu kutakhoz, Eperjes város kiránduló helyére. A Jarca hidján kellett keresztül járni, a ki felakart oda jutni.

Mikor vissza indultak, egyik tisztcske ezt mondotta:

— No! én ebben a hajtásban semmi különöst nem látok!

Vay Józsi meghallotta ezt a szót. A midőn a csiga ut lejtésén egy hirteleni fordulat előtt a legmélyebb meredélyhez közeltek a trappba menő lovak, közibök dobta a gyeplőt (csak az álom-szój tartotta, a mi a löcsőz volt erősítve.)

A tisztokban meghűlt a vér. A lovak erre a műveletre rögtön özveket vetettek s megálltak. Így voltak időmitva.

Vay a midőn a csüngő gyeplőszárazakat az álom-szójnál fogva gyorsan újra kezébe vette, vissza szólt a sáppadt arcú tisztokra:

— Ugy é, hogy mégis tud ez a Vay Józsi valamit? . . .

Azok szegyenökbe és félelmökbe mélyen hallgattak.

A mint a hegyről leereszkedve az egyenes országútra értek, Vay gróf keresztül a nyom nélküli országut-árkon sebes ügétben kihajtott a rétre. Leugrani nem lehet-

tett, csakis a löcsbe kapaszkodtak a tisztok a töretlen uton.

Vay gróf pedig kibocsátott suhogóval hajtott neki a Jarca folyóak, valami lapályos partot kinézve.

Vissza mentek a folyón által. Nem lett semmi baj! Másnap is hívta a tiszt urakat Vay gróf kocsikázni, azok udvariasan lemondtak róla. Gondolták, elég volt egyszer.

Szünidő közben eszembe jutott, meséltem erről az én édes, kedves nagyanyámnak.

— Minket is megijesztett egyszer, de nagyon, ez a fránya gróf — kezdte a nagy-mama. Valami rossz hírek jártak, attól remegtünk és ezért a gazdának mindég az ámbituson kellett hálni. Hat egyszer úgy éjféltájban beverődik a postakürt hangja az ablakon. Felkeltettem a fiamat, hogy nézzen ki. Alig történt ez meg, hallottam a ház elébe guruló szekérlerekek robogását is. A gazda is beszól, hogy vendég érkezett, Vay József gróf. Imre fiam kiment elébe, ők ösmerték jól, de nekem megadta az ijjedtemet! — fejezte be.

Több ízben ellátogatott Nábrádra Vay

nem valóságban is önálló és független legyen.

Gazdag tanulságokat meríthet a nemzet a most folyó vitából, s hogy ezek a tanulságok nem vesznek el nyomtalanul, annak napról-napra bizonyítékát szolgáltatja az ország már-már elalélni kezdő közvéleményének életre ébredése, mely megkettőzteti a parlamenti ellenzék elszántságát, mely tetét fogja érlelni azon elhatározást, hogy ebben a kérdésben a hatalomnak ellene fog szegülni utolsó lehelletéig s török, de nem hajlik.

A falu jegyzője.

Valamikor még a fejedelmek is nótáriusainknal tartották pennájukat, nemkülönben a főurak is, akik ugyancsak járatlanok voltak a betűvetésben.

Ezek a nótáriusok tudományos fők, bolyongó existenciák voltak, embriói a lateinerek osztályának.

Mind jobban és jobban szaporodának ezek az írdeakok úgy, hogy a varmegyéknek s a községeknek is jutott belőlük egy-egy nótárius.

Ők a kolostorok elvont tudományát a világba vitték s gyakorlatiává tették. — Esze, krónikása, és lexikonja volt a nótárius az urnak, a polgárnak, a megyének és községnek.

Innen van a notárius ezim nimbusza, innen van, hogy a törvényhatóságoknál a jegyzői állás ma is a legrokonszenvesebb.

A falu népe is összeforrott a nótáriusokkal s ha a falusi jegyzőségeket egy idegenbe kergült miniszter eltörölné, ezimet, jellegét megváltoztatná, úgy a paraszt nem ismerne többé hazájarát: „Magyarország nem Magyarország többé!”

Hat ez a verig, csontig ható összeforrás igen természetes. A jobbágyság idején az elnyomott parasztnak nemcsak esze volt a jegyző, hanem egyetlen védője és pártfogója.

Sok könnyet száritottak fel, sok igazságtalanságot gatoltak meg s ennek homályos emléke még mindig él a zarkozott parasztszivekben.

akkor is, a mikor már a bátyám lett a haznál a gazda. A nagyanyám által elmondott „rosz hírek” (a Sobri Jóska bandája) nem kísértett már a levegőben. Fogata ott állott már a lakóház kölépesözete előtt, amidőn Vayt kikíserte.

Négy meglehetősen lejárt ló, a bakon egy ragyaverte képű, sunyi szemű, széles vallu, gomba kalapu kocsis.

A mint a gróf az ülésen elheiyezkedett, bucsuzóra ezt kérde Botka Vaytól:

— Te Józsi! Ez is a bandából való? s rámutatott az összehuzott vallu kocsisra.

— Mit szólsz ehhez Ferkó?

Ferkó kocsis sunyin hátranézett a gazdájára, egyet vagott apró szurós fekete szemével Botka Imrére — s meghúzta a gyeplőszárat . . .

Gróf Vay mosolyogva nézett vissza Botkára. Ugy latszott, hogy magának is tettett ez a szerep.

Sokan ma is vitatják azt, szerep volt-e? . . . Mert még ma is tartja a hit, hogy Vay gróf maga volt Sobri Jóska.

Morvay Károly.

A fölszabadulás után is a jegyző maradt a parasztság vezetője, az egyetlen ur, akivel szabadon, és megalázkodás nélkül beszélhetett, a fölszabadulás után is a jegyzőség maradt a sok ezer czifra, haszontalan hivatal között az egyetlen, ahol a paraszt is embernek és polgárnak érezhette magát.

A jegyzőségeket tehát ne vegyük el a néptől, különben elvagtuk az utolsó ideget is, mely az államnak még egy kis bizalmat tud felszivni a polgárságból.

Államférfiaink, akik tudományukat nem az iskolákból, nem a könyvekből szerezték, törvényhozóink, akik eszméiket nem a magyar szellem megismeréséből merítik, hanem idegen fürdőkön felületes tárgyalásból, abból a barmutatóból, amely az üresfejűeket minden ujszerűvel, minden idegen intézménnyel szemben elfogja; mindezek a pöffeszkedő kábák már évtizedek óta rontják a falu jegyzőjének régi szép karakteret.

A baj ott van, hogy a falu jegyzője, a kit a nép választ, a nép fizet, immar nem a falu ügyvivője, hanem az állam megterhelt szolgálója.

Ahany kormányunk volt az ostobán és gyávan kötött kiegyezés óta, mindegyik egy terüt dobott a jegyző nyakába, hogy a különböző felelősség szálaival akarátának rabjava tegye a nép független tisztviselőjét.

De nemcsak politikából tették ezt, hanem anyagi kapzsiságból is.

A nép fizette tisztviselőkből ingyenes hamalokat zsarolt a kormány.

A hány falu, annyi adóügyvivőt, telek könyvest, anyakönyvezetőt kellene az államnak fizetnie, míg így ezt a tetemes összeget megtakaríthatják a kortes kasszában.

Még nagyobb töket szereztek ezzel politikailag.

Ugyanis a nép, aki szeretettel, bizalommal választotta meg jegyzőjét, csakhamar gyűlölettel tekintett rá; mert az állam exekutora, mindenese, nem maradhatott mindenben a nép szószólója.

Különösen az adóügyek miatt vannak úgy a jegyzők, hogy alig érzik magukat bátorságban falvaikban.

Szevednek erkölcsileg, szevednek anyagilag. A régi rokonszeny melege mindinkább csökken körülöttük; tehát hogy valamiképp megállhassanak, a zugolódo néppel szemben valamelyes védelemben részesüljenek, kényszerűségeiből a kormányok politikai agenseivé dobtak magukat.

Az állam, amely a falusi jegyzők nélkül csonka, béna agyagkolosszus lenne, a közigazgatás egyszerűsítésének örve alatt megint egész sereg új funkeziót tolt ingyen munkásaira.

Végre is, ami sok, az sok; ami lehetetlen, az lehetetlen; emberséggel még a baromtól sem kívánhatunk többet, mint a mennyit megbír. A jegyzőtől többet akarnak, mint a mennyit elvégezhetnek.

Ez éppen oly lelketlen, mint törvénytelen követelés.

Mindenki s így az állam is csak oly erővel dolgozhat, a milyeneket megfizet. Ha az állam munkát ad a falu jegyzőjének, viszonzozza azt; adjon neki legalább annyi fizetést, hogy a jegyző segéd-munkásokat tarthasson.

De még ennél is jobb, ha az állam a jegyzőket nem terheli.

Ne adjon nekik sem munkát, sem fizetést; maradjanak ok azok, a miknek választattak: a nép független tisztviselői.

Hadd övezze őket a régi nimbus! Hagyassanak meg ok magasztos hivatásuknak: a falusi nép eszének, pártfogójának, a község bizalommal és szeretettel támogatott ügyvivőjének.

Ha pedig a kormány ezt nem óhajtja, úgy hát mielőbb hajtsa végre az államosi-

tást a polgárság legmesszebb menő autonóm ellenőrzésével, a melynek ne csak a véleménynyilvánítás, hanem a vetőjog is megadassék.

Magyarországnak a nép csak így tartható meg, a magyar állam csak így építhető ki; minden más törekvés csak kontár, veszedelmes foltozás, politikai szédelgés, állam bontás.

(„Rovás.”)

Délutáni levél.

(Az aradi oláh püspökről.)

Az aradi görögkeleti püspöki szék betöltése országos érdeklődést keltett nemcsak a telekezethez tartozó oláhság, de a magyarság körében is; mert az aradi püspök, ha a tulzó oláhságnak szegődik a titkos szolgálatába, akkor veszedelmes hatalomnak a várává avatja a kegyes czelu püspöki aulát.

Éppen azért hetekig vivódtak a fölött a lapok, vajon megerősítik-e vagy nem erősítik-e meg Mangra Vazult, ki az első választásnál Hamzsa arkimandritával szemben többséget nyert . . . Ugyanis korábbi iskarióteskedései miatt Mangra megbízhatóságához komoly gyanu fért, bárha utóbb hatalmasan doboltatta az ő édes-kedves magyar testvérei iránt érzett nagy szerelmét és a magyar hazáért epekedő hűségét.

Mindamellet a Mangra püspökségét mégsem erősítették meg odafönt, hol egyszer a józanabbik eszköket veték elő.

Erre következett azután, hogy a nemrég, országos érdeklődés mellett tartott, második püspök választáson egy szerény papi embert, — Pap Ignác János szentszéki ülnököt, Metianu püspök egykori titkárát választották meg az aradi fényes püspöki székbe; bukott tehát a gyanus Mangra, de bukott a rokonszen es Hamzsa is.

Most azután újból kezdődik a találgatás, mely gyakran rágalmazásra is hajlandó, kicsodás, micsodás férfi ez az új püspök?

Erről irok én néhány sort. Tehe-tem, mert nekem Pap Ignác János, az aradi új püspök, még a régibb való id kből kedves ismerősöm. Azon időkből ösmerem, mikor még szerényebb állásu udvari pap, titkár volt Metianu püspök mellett. És bizonyosan nem álmódzott az aradi fényes püspökségről. Ellenkezöleg egyszerű polgári társaságokban, még pedig magyar társaságokban szívesen időzgetett az ő kedves Pécskán barátjával, Aradvármegye akkori derék árvaszéki elnökével, ki maga is oláh származásu hazafi volt.

Az aradi polgárságnak akkortájt, különösen nyári délutánokon és enyhe estéken kedves találkozóhelye volt az ugynevezett »Vad Ember«-hez czimezett polgári vendégfogadó, melynek udvarát illatos fák árnyékolták s pompás teke-

pályája is volt; de a kiszolgált magyaros ételek, zamatos arad hegyaljai bokrok is oly pompások voltak, hogy a szerény polgári vendéglőbe örömet jártak el a válogatottabb társaságok is.

Mint az akkori aradi függetlenségi pártlapnak a munkatársa én is a „Vad Ember“ fehérabroszos asztala mellett ismerkedtem meg Pap Ignácczal, Arad mostan választott püspökével. Hozzám képest Pécskán bátyámmal ök már akkor is kedves öreg urak voltak . . . Es több bizodalmas estét töltötünk itt hármásban. Ök ketten az oláhok és én, az akkor még szilajabb magyar ujságíró . . . És mondhatom, hogy az édes hazánkról, édes hazánk bajairól egyforma szeretettel, egyforma őszinteséggel beszéltünk mindig és ha valaki hallgatta volna hazánk sorsa, jövője és a viszálykodások átka, az idegen áramlatok növekedése és pusztítása fölött, s miatt folytatott majd bus, majd kesereedett, majd tüzként gyújtó hazafias beszélgetéseinket, megállapíthatta volna, hogy ezek itt bár ha románok, bár ha magyarok, mind hű gyermekei az édes hazának és hű testvérek is.

Ésa kuglizó társaság már rég szétoszlott, néha már hűvös éjféli szél is suhogtatta fejünk felett a hárs és az akáczlombokat . . . Mi hárman még ott üldögéltünk . . . Kocziánk néha. Közbe bizodalmas szó is esett, majd némán meláztunk azután, mint egymás lelkéből olvasó honfiak, kiket keserít a haza sorsa . . .

Mert én ilyen lelkes, érzékeny, igaz honfinak ösmertem meg akkor Pap Náci bácsit, az egyszerű fekete zsinóros reverendás udvari papot, aki ma méltóságos János püspök ur . . ; de én hiszem, hogy ő mint püspök sem fog változni? Hisz néhány napja maga mondta, hogy népének, egyházának, hazájának érdeke fontosabb nála minden politikánál . . .

. . . Egymás lelkéből olvastunk mi akkor, midőn az éjféli szél suhogtatta gondolatok tüzetől verejtékes homlokunk felett az illatos hársfa és akáczlombokat.

Szabad Hajdu.

Föl a szent háborura . . .

Föl a szent háborura, magyarok!
Itt a tizenkettedik óra:
Eldönteni, hogy
Miképpen idvezülünk?!

Ha volna hozzá egy időm,
Mint ahogy — meglehet — erőm nincs;
Nem is odavetett sorokban,
De szép katonás ütemekben,
Irnék erről a tárgyról
Egy új nemzeti dalt!

Most vagy soha:
Fel, talpra magyarok!
Mária-kongregációk,
Katholikus nagy gyülekezetek,

Lutheránus legfőbb felügyelők,
Hű kálvinista gondnokok,
S ti minden rendű, rangu szent atyák,
Egyházi értekezletek,
S a jó isteo tudná, kik és mik,
Fel, talpra üssük egymást!
Legyünk következetesek:
Magyar volt ugyanis a magyarnak
Mindig a legjobb gyilkosa! . . .

Oh, ebben a boldog hazában
Ugy sincs ma kérdés égetőbb:
Mint hogy miképpen idvezülünk?
Mint hogy mikor imádkozunk:
Vetünk-e rá, vagy nem vetünk keresztet?
S hogy azalatt,
Mig mink szent „more patrio“
Igy tépjük, marjuk egymást:
Kihuzza a gyékényt alólunk
Derék karörvendő felünk, az osztrak:
S a siratóra készen állanak
(Nagy keresztényi belenyugvással!)
„Testvéreink“, a szász, horvát, oláh, tót:
— Az mit se tesz!
A fő: hogy úgy halunk-e meg,
Mint hithű katolikusok?
Avagy mint nvaalyas eretnekek?
— Föl a szent háborura magyarok!

Szabolcska Mihály.

NAPI HIREK

A ker. és iparkamara új alelnöke.

A ker. és iparkamara tegnap délután 3 órakor töltötte be a Mayer Emil halálával megüresedett alelnöki tisztet. A választáson a kereskedelmi szakosztály 16 tagja közül 15 jelent meg. Titkos szavazással döntöttek, melynek eredménye az lett, hogy Szent-Királyi Tivadar 9, Kardos László 2, Falk Lajos 2, Aron Jenő 1 szavazatot kapott. Ennek folytán a kereskedelmi és iparkamara kereskedelmi szakosztálya Szent-Királyi Tivadart választotta meg alelnökül.

A Debreczeni Székely Társaság

rövid fentállása óta is számos jelét adta életképességének és hogy nem csupán nemzetekölcsi magaslaton áll, de élelmesség, gyakorlatiasság dolgában is helyes uton halad. A székelymentő mozgalomhoz már eddig is szépen járult ezen ifju, de lelkes társaság, melynek a pártolását ajánljuk a Debreczen és vidéki magyarság első, nemes, hazafias kötelezettségei közé. Egyidejűleg felemlítjük, hogy a Debreczeni Székely Társaság választmányától meghívást vettünk, mely meghívóban alakuló közgyűlésre hívja össze az elnökség a debreczeni székely társaság tagjait és az érdeklődő székelybarátokat. A Debreczeni Székely Társaság 1803. márc. hó 1-én délelőtt 10 órakor a városháza kis-tanács termében tartja meg alakuló közgyűlését. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. A választmány jelentése. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. A Székely Bazar rendezőbizottságának jelentése. 5. Tisztújítás. 6., Indítványok.

Felhívás a debreczeni gazda közönséghez.

A debreczeni gazdákat érdeklőleg fontos felhívást illetőleg hirdetéset vettünk a városi tanácstól. Az első hirdetés azt tudatja, hogy a honvédelmi miniszteri rendelet folytán a lovak és szekerek összeírása foganatosítandó lévén, felhivatnak a város érdekelt lakosai, hogy lovaikat, szekereiket és kocsi-jukat 1903. évi márczius 1-től kezdve bezárólag márczius hó 30-ig a Csapó-utca 43-ik számú háznál (Tüzoltó-laktanya) mindenkor reggeli 8 órától 12-ig az ezen hivatal (katonai ügyosztály) által adandó bejelentési lapokon bejelenteni, illetve bemondani el ne mulasszák, mivel a mulasztók az 1883. évi XX. t.-cz. végrehajtása iránt kiadott miniszteri utasítás 3 §-a értelmében minden ló után 20 koronáig terjedhető s a szegény alap javára fordítandó bírsággal fognak büntettetni és — utólagos bejelentésre is kötelezettek. A bejelentés alól fel vannak mentve: 1. Az állami lótenyésztési intézetek lovai. 2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatauk ellátására szükségük van.

A második tanácsi hirdetés nem kevésbé fontos gazdáinkra, különösen a lótartó gazdákra és a következőket foglalja magában.

Felhivatnak a Debreczen sz. kir. város egész területén lakó jószágtartók, hogy összes lovaikat — az alább megjelöltek kivételével — katonai célokra alkalmazhatóság tekintetében megejtendő vizsgálatra, a Miklós-utca végén levő Salétrom laktanya melletti fedeles lovardához annál inkább vezessenek elő, mert az 1888. évi VII-ik törvény cikk értelmében ugyanekkor az állategészségügyi vizsgálat is megtartatik és ezen jelzett vizsgálatok előtt lovak közlegetőre nem hajthatók, tehát ezen vizsgálathoz a 4 éven aluli lovak is elővezetendők. A lovak elővezetése a következő sorrendben történik, u. m. 1903. évi Április hó 1., 2. és 3-án a külső-sőégekről. 1903. évi Április hó 4-én és 6-án az I-ső és II-ik kerület. 1903. évi Április hó 7-én és 8-án a III-ik és IV-ik kerület. 1903. évi Április hó 9-én és 10-én az V-ik és VI-ik kerület. — Az elővezetés mindenkor reggeli 8 órától déli 12 óráig és délután 2 órától 5 óráig történik. A mulasztókra a törvényben megszabott 30 koronáig terjedhető pénzbüntetés fog alkalmaztatni. A hortobagyi külső legelőn vizsgálat nem tartatván, a lovak szintén a fedeles lovardához vezetendők. A lóosztályozó bizottság elé vezetés alól mentesek: a) azon lovak, melyek a bejelentés alól mentesek; b) az 1873. évi XX. törvény cikk 1-ső és 8. §§-ai szerint az állítási kötelezettség alól felmentett lovak, kivéven a törvény 8-ik §-ában említett kanczákat, amelyeknek mentesítését az alább következő d) pont írja körül; c) azon csikók, a melyek az osztályozás évében a 4 éves kort nem haladják túl; d) azon kanczák, melyek az osztályozás előtt 8 nappal ellettek, vagy a melyeknek ellése közvetlenül váratik, de csak azon esetben, ha az osztályozás nem helyben történik, vagy ha az osztályozási helyig azokkal hosszabb utat kellene tétetni, e) a ragályos, lázas, vagy egyéb betegségben sínlődő lovak. f) a nyilvánvalóan alkalmatlan lovak. Az osztályozó bizottság elé vezetés alól mentesítést minden lótulajdonos, a felmentési okot feltüntető bizonyítvánnyal tartozik igazolni; ezen bizonyítvány két oly községi lakos által állítandó ki, a kiknek elővezetendő lovaik vannak és a község előjáróságánál még az osztályozás előtt, lehetőleg még a bejelentés alkalmával adandó. Az a) alatt megjelölt lovakra nézve bizonyítványok nem szükségesek. Hisz-

szük, hogy a gazdák saját érdekekben is befogják tartani ezen időpontokat és kötelezettségeket.

Feljelentés Papp László ellen.

A városi szeszereskedés vezetője és Debrecen város szeszereskedésének cég vezetője Papp L., ellen egy debr. adófizető polgár feijelentést adott be Puky Gyula főispánhoz. A feljelentő Papp László ellen a legsúlyosabb vádakát emelte, a melyek, ha valónak bizonyulnának, nemcsak Papp Lászlónak állásától való azonnali elmozdítását vonnák maga után, de még a büntető törvénykönyv bizonyos szakaszai szerinti felelősséget is. A feljelentő megvesztegetéssel, összejátszással, a városi vagyonnak közönséges rövidítésével vádolja Papp Lászlót, a ki ellen ezt a legnagyobb és első sorban is a város polgárságát érintő súlyos vádat emeli, hogy a várostól éveken keresztül ezrekre menő összegeket vont el, még pedig oly módon, hogy ezeket az elvont ezreket magának tartotta meg. A feljelentő ezután részletezi, hogy a városnak megkárosítása mi módon történik? Fortélyos esetnek látszik ez. Ugyanis a feljelentés szerint, a városi tanács megbízásából, Papp László minden évben nagymennyiségű pálinkabevásárlásra indult, ilyen alkalmakkor károsította volna meg a várost, mert az eladókkal megbeszélve jó árt adott a vett italokért és hazajövet a városi tanácsnak — még magasabb árral számolt el!! Ezen eljárás folytán a különbözet ezrekre rugott és ezeket Papp László magának tartotta volna meg. A feljelentő állítja, hogy maga is adott el egy ízben Papp Lászlónak pálinkát, literjét 40 krajczárjával és később arról győződött meg, hogy Papp László úgy számolt el, hogy literjéért 70 krajczárt fizetett neki. A feljelentő felsorolva az egyes panaszos és súlyos eseteket, tanukra hivatkozik, kik állításait esküvel készek bizonyítani; tehát kéri a főispánt, hogy Papp László ellen indítsa erélyes és szigorú vizsgálatot és hogy az általa megnevezett tanukat eskü alatt hallgassák ki. E feljelentés megdöbbentő adatait tudomásul vévén, mi korántsem állítjuk, hogy Papp László vétkes és terhelt az ellene emelt legsúlyosabb visszaélésekben és a városnak ilyen büns megrövidítésében; hanem mert Papp László a város százczrei fölött szabados üzletvezető, ilyen gyanunak még az árnyékát sem szabad megtűrni az ő ügykezelése fölött. — Azért tehát követeljük mi is a legszigorubb és nyilvános vizsgálatot és a vizsgálat befejeztéig Papp Lászlónak állásából való felfüggesztését, mert ilyen súlyos és nyílt vádak mellett mást nem is tehet a főispán és a polgármester, kiknek a városi vagyon kezelés mocsoktalanságát, megbízhatóságát tiszta fénybe állítani elsősorban köteles-

ségök. Nem is kételkedünk a fölött, hogy kötelességükre ilyen megdöbbentő körülmény-k között kivülről kell figyelmeztetni őket; sőt kérésünk az, hogy e vádak fölül a vizsgálatot, a főispán maga is érdeklődvén, erélyes polgármesterünk maga tartsa meg. — És ha ártatlan az ellene emelt visszaélésekben Papp László, akkor elégtételt kell neki szolgáltatni, ha pedig a vádaknak csak a legcsekélyebbike is bizonyítható, ekkor nagyanyagi és erkölcsi felelősséggel, bizalommal járó hivatalában pillanatig sem szabad tovább megtűrni. Mi tehát nyílt, szigorú, pártatlan vizsgálatot kérünk e titokzatos ügyekben és a vizsgálat befejezéséig is Papp Lászlónak az üzletvezetéstől való azonnali felfüggesztését.

Debreczeni mintára

Az országban a fővárost kivéve Debreczen az egyedüli város, melynek ugynevezett felügyelő bizottsága van, mely a házi pénztár és a számvétség működését őrzi ellen. Azonban jelenleg nálunk nincs felügyelő bizottság, mert a januári közgyűlésen indítványt tettek annak megszüntetése iránt. Más városok azonban (a kik meg nem próbáltak! Szerk.) szükségesnek és hasznosnak látják ezt az intézményt. A szomszéd Nagyvárad város megkeresése is igazolja ezt, melyet Roncsik Lajos főszámvévőhöz küldött. Ugyanis Nagyvárad debreczeni mintára felügyelő bizottságot akar szervezni és kéri a főszámvévőt, hogy tájékoztassa ez ügyben részletesen Nagyvárad városát.

A felekezeti iskolák segélyezése.

A felekezeti iskolák segélyezése ügyében a tanács a felekezetek kiküldöttjeivel végkép befejezte a tárgyalásokat. A békésen lefolyt tárgyalások kellő eredményre vezettek, megállapították azt az arányt, melyben a város a felekezeti iskolákat segélyezni fogja. Most szövegezi Varga Károly jegyző, tb. tanácsnok a tárgyalásokról felvett jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv hitelesítése után a főszámvévőhöz kerül az ügy a végből, hogy jelölje ki, miből nyernének fedezetet ezek a segélyezések. Ezután kerül az ügy végleges tárgyalásra a márcziusi közgyűlés elé.

Történelmi hangverseny.

A „Debreczeni Dalegylet“ márcz. hó 4-én Mácsay Sándor karnagy vezetése és Rácz Károly zenekarának közreműködésével folytatja a történelmi hangversenyét. E II-ik sorozat a kurucz korszakot (1700–1800-ig) foglalja magában és még az előző hangversenyénél is nagyobb érdekűnek ígérkezik. Az érdekes és becses hazafias hangverseny műsora a következő: Zrínyi Miklós halála (köz-kívánatra) Rácz Károly zenekerától. 2. Megnyitó dal. (Hej Rákóczy, Beresényi stb.) Előadja a Dalegylet. 3. Bevezető ismertetés. 4. Rákóczy imádsága. Férfikarra írta: Káldy Gyula. Előadja a Dalegylet. 5. Kurucz nóták — tárogatón. 6. Kurucz nóták. Előadja Nagy András e. m. tag. 7. Bujdosók éneke. Férfikarra írta: Káldy Gyula. Előadja a Dalegylet. 8. Czinka Panna nótája. Előadja Rácz Károly zenekara. 9. Gunydal II-ik József császár idejéből. Férfikarra írta Káldy Gyula

Előadja a Dalegylet. 9. Hadik öbester nótája, előadja Rácz K. zenek. Tréfás dal a német tánczra Férfikarra írta Káldy Gy. előadja a D. e. 11. Kurucz nóták — tárogatón. 12. Rákóczi kesergője. Férfikarra írta: Káldy Gyula. Előadja a Dalegylet. 13. Rákóczy induló. Férfikarra írta: Huber Károly. — Előadja a Dalegylet zenekarral. A műsor többi számát Rácz Károly zenekara látja el — hajnali 2 óráig. Jegyzet. E második korszak egyes dalainak bevezető ismertetéséről Csúrka István egyesületi titkár gondoskodik. E műsor megszakítás nélküli egymásutánban fog előadatni, mely idő alatt a m. t. hallgató közönség a sorszekekben foglal helyet. III-ik sorozat ápril 2. A szabadságharc és elnyomatás kora. (Annak idején erről is külön műsor.) Az egyes dalok ismertetését és a dalok szövegét magában foglaló füzet (Részletes műsor) a pénztárnál (20 filléret) kapható a belepti díj a hangversenyre személynként 2 korona, családjegy 3 személynként 3 korona.

Mikor született Jókai Mór?

Nagy emberek életének minden epizódja érdeklő a világot és csaknem a naivsággal határos az a buzgalom, amelylyel irodalomtörténeti buvárok egy-egy biográfiai adatot megmentenek a feledésből. Maguk a nagy emberek vajmi keveset tördnek vele, hogy a világ pontosan fog-e értesülni életük minden epizódjáról. Kedves pelda erre Jókai születése napja. Az egész ország február 19-én ünnepelte Jókai hetvennyolcadik születése napját és a köztudatban ez a dátum szerepel, mint a nagy költő születésének évfordulója. Mint most egy feljegyzésből kiderül, Jókai fiatalítja magát — egy nappal. Nem február 19-én, hanem 18-án született. Hogy február 19-ike miért szerepel Jókai Mór születése napja gyanánt, annak a magyarázata, hogy ezen a napon született Jókai Mór leánya, Jókai Róza, Feszty Árpádné. Kedves leányának születésekor Jókai Mór kijelentette, hogy ezentúl ő is febr. 19-én fogja megülni születése napját 18-ike helyett. — A feljegyzés, amelyből az eredeti dátum kiderült, Jókai apjának egy régi biblijában van, hová hagyományos szokás szerint a család minden nevezetesebb eseményét feljegyezte. A biblia most Hegedűs Sándorné birtokában van és az idevágó feljegyzés így hangzik:

1812 ik Esztbe 14-a Augusztii léptem Házassági életre én Ásvay Jókay Josef nemes Pulay Mária szüzzel.

1825 február 18-án született fiunk, 20-án megkereszteltetett Moritznak . . .

Mikor ezek a sorok íróktak, a derék Ásvay Jókay Josef Hites Prokátor és Fiscalis aligha sejtette, hogy az ő Moritz fiából költő fejedelem lesz és hogy a róla szóló sorokat az irodalomtörténet lapjai számára írják.

Német hülyeség.

A francziáktól már megszoktuk, hogy Magyarországot valahol Ázsia belsejében képzeljék, de hogy a nevesebb német egyetemi tanárok is oly baklövéseket kövessenek el (ha csak nem szándékosan történik), amilyenekért nálunk a polgáriba járó gyereket is megbuktatják: az már csak mégis gondolkodóba ejti az embert. Az utóbbi időben Thieme lipesei kiadónál Handbuch der physikalischen Therapie című munka jelent meg, melynek egyik részét (Arztliche Erfahrungen) Eichborst zürichi professzor írta. Ez az ur a magasabb régiók levegőjének hatását tárgyalja a különféle betegségekre s miután elősorolja a Svájc és Németország magaslati gyógyhelyeit: a magyar Kár-

pátok legbecesebb gyöngyeit az osztrák klimatikus helyek között említi fel; még pedig így: Lublau, Schwarzenberg, Felka, Unter-, Neu- und Alt Schmecks (II). Eichhorst professzor tehát Magyarország egy részét egyszerűen bekebelezi Ausztriába. S mindezt folyton tünnünk kell, anélkül, hogy illetékes helyen az efféle „tudós“ uraknak a körmére koppintanának.

Debreczeni költemény kötet.

Pár évvel ezelőtt egyik jeles műbírónk azt panaszkolta tekintélyes fővárosi lapnak az irodalmi rovatában hogy Debreczen és vidéke igen ösztövértalajuk költők, írók termelésére. Azonban az utóbbi évek fanyar vagy kevésbé fanyar, itt helyben termelt, irodalmi gyümölcsei ráczáfolnának kiváló műbírónkra, legalább a termelt anyag mennyiségét illetően. . . . Az utóbbi pár év alatt több prózai és költemény kötet jelent meg debreczeni szerzőktől és e kötetek között került nem egy, mely határozottan becses, figyelemreméltó munka volt, mint például a Kató József kötet, az Olah Gaborék „Bokrétája“, stb. . . .

Es mostap is friss irodalmi gyümölcs közeli piacra kerülését jelezzük. Fiatai, nem épen tehetségtelen újságíró ad ki verses kötetet „Jolankától—Katóig“ czimen. Gál Zoltán, a „Debreczeni Ujság“ fiatal munkatársa adja ki ezt a költeménykötetet, mely márczius második felében jelenik meg. Egy példány ára 2 korona. Megrendelhető nevezett hírlapíronál a „Debr. Ujság“ szerkesztőségében. Hisszük, hogy nem lesz korárett ez az első gyümölcs. (m.)

Biró Lajos Tuniszban.

Biró Lajos a debreczeni collegium egykori növendéke, aki 7 évig Uj-Guineában tartózkodott, annyira hozzászokott a tropikus éghajlathoz, hogy a zord magyar tél közepén tőlünk Afrikába volt kénytelen menekülni. Tuniszba ment s mint onnan a budapesti entomológusok társaságához czimzett levelében írja, — egészsége most már majdnem helyreállt. Azt írja, hogy lepke, bogár és egzéb rovar kevés van, de azért egy különleges és érdekes méhfajt gyűjtött és talált, egy mindentevő (polyphag) hernyót; ezeket Abafi Aigner Lajosnak küldötte. Tuniszból Gifsába megy, ahol természetrajzi és etnografiai tárgyakat fog gyűjteni. Gifsá, mely csak az utóbbi időben vált nevezetessé klimstikus gyógyító helyképpen, már a Szahara szélén van és Tuniszból oda vasut visz. Többnyire angolok és francziák látogatják.

Érdekes katonai kinevezések.

Pétervarott nagy feltűnést kelt, hogy Szaszulics Vera testvérét vezénylő tábornokká nevezték ki. Midőn Szaszulics Vera 1878-ban gyilkos merényletet követett el Trepo pétervári rendőrfő ellen, a mit általában a nihilista mozgalom kezdetének tekintettek, ekkor testvérét, Szaszulics Ivánovics Mihály ezredest, a ki Törökországban veszedelmesen megsebesült, ritka kitüntetéssel hozták haza Oroszországba. Főgyógyulása után arra kérte a czárt, engedje meg neki nevének megváltoztatását, de a czár meztadagta ezt a kérését és felszólította, hogy maradjon tovább is a katonai pályán. Szaszulics gyorsan haladt előre és legutóbb Osztrólenkában a hatodik hadosztályt vezényelte. A hatvan éves tábornok nagyon energikus és körültekintő tiszt hírében van. Most a második szibériai hadtest élére állították. Még egy másik kinevezésről is sokat beszélnek, Gorbaczki Kolovics altábornagyot, a ki eddig a katonai nevelés ügyének élén volt, a kievi hadtest parancsnokává nevez-

ték ki. Kinevezését Konstantinovic Konstantin nagyherceg protekciójának köszöni, a ki nagyrabecsi tudományát és energiáját.

B. Ruzsinszky Ilona szerződésének.

Közeledik virág vasárnap. Az igazgatók sietnek szerződést kötni a művészekkel és művésznőkkel. Ilyen szerencsés szerződés kötésről értesít bennünket egyik nagyvárosi lapunk, mely jelenti, hogy Somogyi Károly koloratur énekesnőül B. Ruzsinszky Ionát szerződtette, a kinek legutóbb Pécsen a Katalin czimzerepében óriási sikere volt.

Alföldi Károly táncvizsgája.

Nagyszámu, diszes közönség előtt folyt le tegnap a Bika tánctermében Alföldi Károly táncvizsgája. A táncvizsga este 7 órakor vette kezdetét és a szülők meglepve nézték gyermekeik ügyes tánczát, a mely Alföldy Károly buzgalmat dicséri. Nagy tetszést aratott a Braun Emike és Nagy Viola által lejtett „Ländler“ valamint a Losonczy Irma és Nagy Lorand magyar szólója, melyet közkívánatra meg is kellett ismételni. Tíz óra felé végződött a táncvizsga, aztán tánczrend szerint folyt a mulatság, melyből a nem növendékek is bőven kivették részüket reggelig.

A „Zion“

debreczeni betegsegélyző egyesület 1903 febr. 28 án a Bika szálloda dísztermében saját pénztára javára zártkörű tánczvizsgát rendez. Belépti díj: személyjegy 2 kor. Családjegy 6 k. Páholyjegy 8 k. Jegyek előre valthatók Weisz Sándor, Fekete Jakab, Boros testvérek és Rózsa Lajos üzletében. — Páholy jegyek Rózsa Lajos üzletében kaphatók. Kezdeté este fél 9 óra.

Harc az országuton.

Ludvig Jenő szentjóni postamester Nagyvaradról hazamenet a zilvölgyi csárdánál összeütközött egy szekérrel, melyen öt oláh s egy asszony ült. Az oláhok leszálltak s megtámadták Ludvigot, mire Ludvig az egyik oláht agyonlőtte. Az oláhok késsel támadtak Ludvigrá, de ennek sikerült kocsisával Szalárdra menni, ahonnan csendőrökkel tért vissza. A csendőrök az oláhokat elfogták és a hullával együtt bevitték a községbe. A vizsgálat folyik.

Táviratok.

Az ellenzék tovább harcol.

— Telefon tudósítás. —

Budapest, 1903. febr. 25.

A képviselőház mai ülése iránt szokatlan nagy érdeklődés nyilvánult. A miniszterelnök bécsi útjáról visszatérve, azt rebesgették, hogy a Bécsből hozott engedményekkel kielégíti a függetlenségi pártot és az beszűnteti az obstrukciót, átengedi a katonai javaslatokat.

Ezt a híresztelést ma, a képviselőház ülésén megczáfolták.

Barabás Béla a függetlenségi párt alelnöke a nemzet színe előtti felszólalásában kijelentette, hogy a függetlenségi

párt nem szerel le, tovább küzd lelkesedéssel, kitartással a katonai javaslatok ellen és minden eszközt felhasznál, hogy ez a javaslat törvény erőre ne emelkedhessék.

A képviselőház mai ülésének első szónoka Bösörményi Pál volt, ki a javaslatok mellett szólott.

Utána beszélt általános érdeklődés mellett Barabás Béla a függetlenségi párt alelnöke.

Azzal kezdte beszédét, hogy az ellenzék küzdelme, melyet a katonai javaslatok ellen lelkesedéssel, kitartással öt hét óta folytat, jogos és igazságos. Elérkezett az ideje most már annak is, hogy megvizsgáljuk, vajjon a képviselőházi többség akarata a nemzet akarata e és joga lehet-e ennek a többségnek a katonai javaslatokat megszavazni.

Ugy látszik azonban, hogy a többség akarata merész ellentéte a nemzet akaratának. Az ellenzék tehát maga köteles nemzet akaratát megvédeni. A nemzet akarata ott nyilvánul meg azokban a feliratokban, melyet a városok, vármegyék, majdnem mindegyik, a katonai javaslatok ellen a képviselőházhoz intéztek.

De ezek mellett ott vannak azok a kormánypárti képviselők, kik megígérték választóiknak hogy a nemzet újabb megterhelése ellen szintén küzdeni fognak. Felolvassa névszerint ezeket a képviselőket, kik között ott szerepel Debreczen III-ik kerületi orsz. képviselőjének Dobieczy Sándornak a neve is. Ha ezek a képviselők kötelességükhöz híven megtartanak választóiknak adott szavukat, ígéretüket, a javaslat nagytöbbséggel bukna meg.

A függetlenségi párt kitartással fog küzdeni ezután is. Vegyék le napirendről a javaslatot, helyreáll a béke, vagy pedig oszlassák fel a házat, apelláljanak a nemzetre, meglátják majd, kívánja-e a nemzet az újabb katonai terheket.

Amit a kormánypárt tesz, az az elbizakodott többség szolgálékü megálazkodása.

Jobbról: Rendre! Rendre!

Balról: Igaz! Ugy van! Éljen Barabás!

Barabás Béla tovább folytatja beszédét, a legnagyobb határozottsággal jelenti ki, hogy a függetlenségi párt tovább is küzdeni fog a végsőkig. Üres ígérekkel nem lehet a pártot többé elámitani.

Híába híresztelik, hogy leszerel a függetlenségi párt. Ez nem áll. Az ellenzék nem fog leszerelni, ezután is küzdeni fog kitartással, lelkesedéssel és győzni is fog.

Ezután szünet volt.

Hírek az ipartestületről.

Az ipartestület előjárósága e hó 26-án esütörtökön tartja e havi rendes gyűlését. — A betegsegélyző pénztár igazgatósága ma délután 5 órakor ülést tart. — Tegnap délelőtt a festők, délután a hentesek szakosztálya ülésezett, ma délután pedig a heutesek tartanak szakosztályi ülést, melyen az előjáróság gyűlésének tárgysorozatát készítik elő.

Eine Karte nach Fünfkirche.

A multkoriban valamelyik obstruáló képviselő a beszéde végén azt a határozati javaslatot terjesztette elő, hogy a Ház egy bizottság által vizsgálta meg az összes magyarországi hadapródiskola tanítási anyagát. Hogy ez a vizsgálat csakugyan ráférne a hadapródiskolákra, azt ezer és egy példa között az alábbi friss eset is élelken bizonyítja, melyről levelezőnk ad hirt. Nemrégiben történt, hogy a gavosdiai vasutállomás pénztaránál egy közös hadapród jegyet kért Fünfkirchenre. A pénztáros magyar fiú lévén, nem tudta, hogy micsoda város legyen az a Fünfkirchen. Azért kérte a hadapródot mondja meg magyarul a szándékát. A hadapród azonban vagy nem tudta, vagy nem akarta annak a városnak a nevét magyarul mondani, — inkább hiszem az előbbit — hanem csak megmaradt amellett, hogy:

— Ich bitte eine Karte nach Fünfkirchen!

S bizony jegy nélkül maradt volna, ha a máházó, ki tudott kevésse nemetül, közbe nem lép s fel nem világosítja a kadétot, hogy Fünfkirchennek az igazi neve — Pécs. Az illető kadét nadragi illetőségű s most is a pécsi katonai iskola növendéke. Hat talán kifogásolni valót eleget az képviselőházi bizottság a katonaiskolák tanításmódjában, ha a vizsgálatot mindjárt Magyarország földrajzának a tanításán kezdene is.

Köszönetnyilvánítás

A szerencsétlenül véget ért megboldogult fiam, néh. Varkoly Gyula halála alkalmából mélt. Vogel Pál ezredes ur, az iparos ifjak önkepző egyet, debreczeni cipész és eszmadia szakegylet, a rokonok, jó barátok, bajtársak és munkásaim, valamint a nagyközönség oly mély részvétellel és oly széles körben osztozott a mi gyászunkban, hogy azt egyfelől egyenként külön külön megköszönni képtelen vagyok, másfelől pedig még is köszönet nélkül nem hagyhatom, fogadjja ezért a mélyen tisztelt gyászomban osztozó közönség ezen az uton egyenként és külön-külön köszönetemet. Fájdalomtól lesújtott szívünknek egyedül az őszinte részvétel nyújtott enyhületet. Debreczen, 1903. febr. 24-én. A gyászoló család nevében Varkoly József.

SZINHÁZ.**Műsor:**

Szerda: Nőemancipáció.

Csütörtök: Endre és Johanna. Történeti szomorujáték.

Péntek: R. Réthy Laura és Szilágy. Dezső vendégfelléptével. Koldus diák. Operette.

Szombat: először Bacsányi. Szinmű. Vasárnap d. u. Bányamester. Operettei Este: másodszer Bacsányi. Szinmű.

Innét-onnét.

— Február 25. —

(A kálvinista szentségekről.)

Vig magyar társaságban a kálvinista szentségekről fordult szó. A társaság egyik tagja kérdezte (onnét gondolom, hogy Lutheránus volt, mert a jobbkezzével vakarta meg a balfület):

— Tudjátok-e hány kálvinista szentség van?

Általános esőnd, mert a köztudat szerint a kálvinisták nem balványoznak semmi szentséget . . .

— Hat három . . .

— Ugyan?!

— És pedig: lakodalom, keresztelő és disznótor.

(Foltényi bácsi a szinpadon.)

A 82 éves, ifju kedélyű Foltényi bácsi egyik jeles, becsült művésze volt odaelő a magyar szinpadoknak. Az ő érdekesebbnél érdekesebb visszaemlékezéseiből köteteket lehetne írni . . . Most azonban másról van szó, arról ugyanis, hogy Foltényi bácsi, ki, mint mondom, teljesen megőrizte i ju kedélyét és fűrgességét, föllép pár estén a debreczeni szinpadon, hova őt kedves évek, fényes sikerek emléke köti.

Kedves Makó direktor uram, különösen becsült tisztelt barátom, ha még nem volna tudomására ez a kedves vállalkozás, vegye innét tudomásul, mi már Foltényi batyunkkal, a debreczeni polgárság kedves barátjával, komolyan beszéltünk erről és én hiszem, hogy az igazgató ur jóindulatával nyelbe lehet ütni ezt a mindenképpen érdekes és jelentős művészi vállalkozást.

(Mivel tüzelnek a dorogi zsandárok?)

A dorogi hajdukban ma is szilajon működik a régi hajdu virtus, az egymás koponyájának lékelését illetőleg. Szombat esténként, vasárnap délutánonként és este történnék ilyen harcziás összecsapások, mit megelőzendő — a dorogi derék esendörök ilyenkor állandóan őrzőjáratban szoktak czirkálni és az őrzőjáratot nyomon követi a dorogi talyigás, ugyanis, minden egyes körjárat alkalmával, a különféle kocsmákban és mulatóhelyeken egész talyigára való csáti és nem csáti botot szoktak összeszedni a virtuosus legényektől. A nyalábszámra összeszedett sok botot azután tüzelőül használják fel a derék esendörök . . . S ha ez nem is igaz, de a dorogi viszonyok jellemzésére jól van kitalálva.

nemes Portörő Kelemen.

Időjárás.

Meteor írja lapjában: A 13 iki esomópont hatása alatt a napkitörésekből származó keresztező erőhatás folytán ettől késleltetve állott be a jelzett negyedik téli időjárás, de még ekkor sem fejlődhetett ki

erősebben. Amint egy egészen új napfoltcsoportnak keletkezései mutatták, a Napon igen erős erőhatások mentek végbe, amelyeknek keresztező befolyása hol hidegebb, hol melegebb jellegű időt szült. A 12-13-iki erős vihar is ezen izgalmaknak volt következménye. A foltok most körülbelül utjuknak $\frac{1}{3}$ -dában vannak és öt nap alatt elérnek a Nap széléhez, hogy azzal áttorduljanak. Azon kitörés, melyből a foltok keletkeztek, megszakította ugyan a hideg időt, de nem semmisítette azt meg végleg, amely így csak újabb eltolást szenvedett.

A jelenlegi foltcsoport 23-án ért azon helyre, hol az előbbieket eltűntek, így holnap hideget várhatunk, amidőn csapadék is legvalószínűbb, hogy hóesés sincs kizárva, amely még — mint jeleztem — erős zavarokat is okozhat. A 25 iki esomópont hatása után azonban már a télnek vége szakad s legfeljebb márczius 13-17., de különösen 24 én jöhet még egy-két napig tartó szélsőséges, téliesforma idő, mely a tavasz kezdetét nem igen vezeti előnyösen be, ha csak egy napkitörés nem jó segítségére. Mäskülönb 25-dikét követőleg a jövő heti időjárás csendesnek ígérkezik, ahol a esomópontok 25. és 28-ára esnek, ahol a 25-iki még változó, de a 28 diki már állandóbb, enyhe jellegűnek ígérkezik.

Márczius havának esomópontjai 1, 6, 10, 13, 15, 18, 21, 22, 24, 26, 29, 31-ikére esnek. Ami, mint látható, erősen változó, de eleinte mégis inkább enyhe jellegű kölesőnőz márcziusnak, különösen változó és kellemetlennek ígérkezik azonban annak utolsó harmada, amikor is 29 én egy gyűrűs napfogyatkozásunk is lesz, de mar azt megelőzőleg főleg a 24-iki esomópont hatása alatt lehet igen kellemetlen időjárásunk, amely elől a mellbetegeknek melegebb égalj felé való költözés ajánlatos.

Udvariasság a telefonnál.

A telefon tudvalevőleg az a találmány, mely az emberiség idegrendszerét megerősíti. Akárhány ember van, akit a telefon sürű használata juttatott el a hidegvizes gyógyintézetbe, ha ugyan nem abba a csöndes budai tuzskulánumba, melyet Szent Lipótról nevezett el a közöudat. Mindnyaján, akiket sorsunk arra kényserit, hogy tyofont használjunk, jól ismerjük ama kedves viszontagságokat, amelyek a telefonozással együttjárnak. A leggyakoribb, hogy a fölhívott szám „massai beszél”, hogy a végzett diskurzus után az összeköttetést néha egy jó negyed óráig nem veszik szét, viszont legsürgösebb beszélgetésünk közben kikapcsolnak bennünket a hálózatból. A ki mindezeket a bajokat ismeri, az bizonyára méltányolni fogja a postaigazgatóság következő rendeletét, a melyet a minap bocsátottak ki a telefon hölgyekhez:

„A telefonszolgálatl együtt jár, hogy a kezelők a legkülönbözőbb társadalmi állásokkal bíró egyénekkel jutnak érintkezésbe. Ez a szolgálat tehát megköveteli, hogy a hivatalnok figyelmes és udvarias legyen. — Könnyen megesik, hogy a kikerülhetetlen tévedések következtében a felek türelmetlenekké és idegesekké lesznek. — A központi kezelőknek szigorú kötelességeiké teszem, hogy az ilyen idegeskedést békétürréssel viseljék, még akkor is, ha nem a félnek, hanem nekik van igazuk. Nem feleselgetéssel, hanem udvariassággal, figyelemmel, jóakarattal kell minden támadást elviselniök. Sőt ha akad a közönség közt olyan egyén, aki idegeskedésében bántó kifejezésekre ragadhatná

él magát, a kezelőnek soha se szabad hasonló hangon válaszolnia.

Ezt a rendeletet a tévedések kiküszöbölése végett kijelentjük — a berlini posta igazgatóság bocsátotta ki, ámbar néhanap nálunk is elkélne ez.

Kedélyes akadémikusok.

Aki azt képzeleli, hogy az akadémiai üléseken komoran alusznak az agg tudós bacsik, nagyon csalódik s kar hogy nem volt ott a tegnapi ülésen. Tegnap délután tartotta emlékbeszédét Alexander Bernát Taine-ről, a híres francia történetíróról, esztétikusról s az első padosor az ülésteremben tele volt szép asszonyokkal, szép lányokkal. Tavaszias kalapok és lányarcok mosolyogtak a nagytekintetű Akadémia felé, de az akadémikusok sehogy se akarták elhinni, hogy a nők érdeklődése éppen csak Taine-nek szól.

— Mennyi nő, — sugta egyik. — Ki hitte volna, hogy Alexander a hölgyek öröme?

— Ó, ó, — szólt közbe Heinrich Gusztáv, — hiszen Bernát a New-York szépe.

Alexander, aki tudvalevőleg a New-York-palota lakója, nem is sejtette a vidám jelzőt, hanem komolyan olvasta tovább beszédét. Csak olvasott, olvasott, míg egyszerre csak visszhangja támadt a beszédének. Megütődve nézett szét, hat ime Kautz Gyula és gróf Kunn Géza beszélget édesdeden elmerülve. A két exszellenciás ösz tudós nyilván csak suttogott valami sürgős témáról, de a Kunn Géza érces hangja s a Kautz a Gyula öbiös beszéde keményen ráczáfolt suttogásra. Sebaj, ha a parlamentben ordozni szabad, itt is csak lehet suttogni? Az elnök mosolygott, a közönség mosolygott s Alexander sietve olvasott tovább.

Olvastott, olvasott s nem vette észre, hogy Eötvös Loránd, az elnök, valamit ír egy darab papírra s csendesen odacsusztatja Gyulai Pálhoz. Ne törjék rajta a fejüket, mi esoda probléma volt azon a papiroson; megmondjuk:

— Mi a különbség a szilva meg az alma közt? — annyi volt rajta csak, miért is „Pali bácsi” összehuzza a szemöldökét s hirtelen odafirkantja a véleményét:

— A szilvából lehet főzni szilvóriumot, de az almából nem lehet almáriumot.

Nem valami új vicez ez a vicez, de Gyulai tovább adja a művet Concha Győzőnek, Concha megint tovább s a kis szelet papirossal mintha tavaszi napsugár járna körül illegve-billegve a tudós öregek közt. Lám, kedélyes emberek az akadémikusok is, olyan derült, bölcs kedélyesek, hogy talán nem is haraguszna meg, amiért így megirtuk, hogy milyen kedélyesek.

IRODALOM.

„Jövendő”.

Irta: Nagy Endre.

E hónap végén ötvenezer példányban fog kiröpülni Bródy Sándor heti-lapja, a „Jövendő” a Pallas tágas palotájából. Sokat tűnődtem rajta máris, hogy galamb lesz-e, amely a békét hozza, vagy sas, amely a magasságot ostromolja, avagy pacsirta, amely virradatot hirdet. Ugy vélem, hogy benne lesz mindhárom, de egészében olyan lesz, mint maga Bródy Sándor, akinek boldog hivatása, hogy mindenkor rátermett ve-

zetője legyen minden megifjító mozgalomnak, amely kulturánk ügyét előbbre viszi. A „Jövendő”-t ismertetvén, óriási kellene beszélnem legelsősorban. Róla, aki először oktatta naturalizmusra ezt az irodalmat és megmaradt mellette szarnyaló poétának; beszéde darabos, keresetlen és mégis ékebben szóló száz körmönfont körmondattal; megnyilatkozása hanyag és e hanyagságban több a művészet, mint tengernyi verjelekes mügondban... eh, meddő dolog dióhéjba préselni azt, akinek egyénisége a szélsőségekből is kiduzzad. Beszéljünk hát csak a „Jövendő”-ről.

Természetes jelenség, hogy a „Jövendő” megszületett és természetes, hogy Bródy Sándort vallja atyjának.

Az éremnek mindenütt két oldala van, de a mi országunkban annyi az oldala, hogy sok oldala között legtöbbször elvesz maga az érem. Akármelyik apró, vagy nagy esemény bukkan is fel közéletünkben, sohasem az igazság napja világítja meg fölülről, hanem a szempontok apró tolvajlampásai oldalról. Sok lud disznót győz és a sok lámpás elvakítja magát a napot is. Ott, a detronizált magasságban akarja újra kigyújtani diadalmas fényét a „Jövendő” és nem baj, ha hunyorgatsz is eleinte láttánmagyarom, így lesz csak újra napbanéző büszke sasszemed.

Gárdonyi Géza és Ambrus Zoltán a főmunkatársai a „Jövendő”-nek. Egyik legmagyarabb, a másik legnyugatibb írónk és nem pusztán véletlen, hogy a „Jövendő”-ben találkoznak össze. Magyaros érzés és nyugot-európai műveltség: ez a „Jövendő” legfőbb programja. Nem parádénak állottak oda Bródy Sándor oldalához, hanem jelző mértéknek, hogy hozzájuk nőjön az, aki velük akar közös barázdát szántani a „Jövendő” papirosán. Külömben pedig a „Jövendő” szépirodalmi programja benne vagy abban a felszólításban, amit Bródy Sándor intézett néhány szépírókhoz:

— Barátom, ha van önnek egy novellája, amely tetszetős, csinos és eléggé érzékeny történet ahhoz, hogy a kis bakfiskát megrikassa, akkor adja ezt — valamely más lapnak. De ha van egy novellája, amely csak egy mákszemnyi igazságot küzd, amely formában, tartalomban csak egy tappintnyi haladást jelent, akkor adja a „Jövendő”-nek és én úgy honorálom, ahogy iró munkáját soha sem honorálták még kis országunkban.

A „Jövendő” első hasábjait a politika fogja betölteni. De nem ám az a politika, amelynek küzdőtere ott van a képviselőház kanyargós folyosóin és rejtett szobáiban, hanem amelyik magasan lebeg kiterjesztett szárnyaival az ország fölött és örökös szemmel vigyázza belül kívül a veszedelmeket.

Interjúkban és önálló cikkekben fogja megszólaltatni mindazokat a politikusokat, akiknek véleménye túlönt a kicsinyes pártérdekeken, sőt meg fogja szólaltatni a külföld politikusait is, amennyiben szavuk, működésük a magyarság érdekkörébe vag.

A „Jövendő” minden egyes száma tehát politikai megnyilatkozás lesz; és pedig nem pártok megnyilatkozása, hanem az egyedül igaz hazafias meggyőződésé.

Apró, de szakavatott tollal írott rovatok fogják szolgálni a „Jövendő”-ben a tudomány, művészet és irodalom ügyét. Még két regényfolytatás hetenként, egy magyar és egy külföldi: és ime előttünk áll készen a legújabb magyar folyóirat. Vaskos könyv, sötét-barna fedéllel, hivalgó díszek nélkül. Demokratikusan egyszerű, mint maga a be-

csületes Munka és arisztokratikusan distingvált, mint maga a becsületes Értelem.

A „Jövendő” nem tölti be hivatását, ha egy osztálynak, egy körnek egy rétegnek a kedvelt ujsága. A „Jövendő” ott akar lenni mindenütt, ahol emberek laknak, mint a hogy az igazságnak is jelen kell lennie mindenütt az emberek között.

A „Jövendő” ezt könnyebben fogja elérni, mint az igazság, mert az igazságot drágán mérik, de a „Jövendő”-t — olcsón.

CSARNOK.

Ruth eljegyzése.

(Irta: May György.) 5.)

Fordította: Biró Irén.

Rudolf Barton kisasszonyra nézett. Talán ő jobban fest? Nyugodt, egyszerű lenye türelmetlenné tette.

A barlanghoz értek, mely az árnyas park kijáratánál volt. E hűvös helyiség bejáratának boltozata egyuttal keretet képezett a kilatashoz. Aranyos zöld színben terült el a szemlélő előtt a rét, távolabb sötét fenyők és hatalmas tölgyfák állottak; az egésze mélyseges csönd borult. A fak közt egy keskeny ut látszott, mely a domboldalon fekvő erdőszlakhoz vezetett. A dombtetőn egy kápolna állott, honnan az esteli szélő gyakran elhozta a kis harang szavát.

Rudolf felállította Melanie rajzolószékét és a rajzmappát. Vázlatokat készített s Traun a hata mögé állott; mihamar lett fölfedezni való hiba, ő kijavította, s tanácsokat adott, úgy hogy pár perc alatt a legelénkebb társalgást folytatták. Barton kisasszony nem zavarta őket. Karán szalmakalapjával a kápolnához vezető útra tért és eltűnt a fak között.

— Ugy-e, hogy bajoló az én barátnőm, kérde Melanie.

— Még eddig nem.

— Három nap múlva másképp fog beszélni.

— Nem remelem.

— Hogyan?

— Mire vezethetne ez? A más menyasszonyába legyek szerelmes? Övé lenne a kincs s nekem az irigy sóhajok maradnának. Melanie elpirult és nevetett.

— Ah, elfeledtem, hogy csak a más feleségéről szokás abrándozni és nem a más menyasszonyáról.

— Ha így szokás, mondá Rudolf magát meghajtva, úgy engedje meg Melanie cousine, hogy Stratteneck bárónéról abrándozzak.

Igy beszélgettek együtt, míg Barton kisasszony vissza nem tért. Kíváncsian kutatta át rajzait a báróné, míg végre egyet hangos tetszés nyilvánítással tartott magasra.

A barlang bejáratát ábrázolta a vázlat a dombrol nézve. A sötét háttérben ült Melanie s mellette a vadalmafának támaszkodva állt Traun. Hanyagul megkötött nyakkendője tulozva sálnak volt rajzolva, homlokán és halántékan természetes hullámos haja a képen egyenlő apró fürtökbe felsütött hajtömeget mutatott.

— Igen nagy tiszteletet tanusit iranyomban kisasszony, szólt Rudolf, hogy nyakkendőmet a felöltök rangjara emeli, szürke hajamat pedig fürtökké varazsolja.

— Nem veszi észre, kérdezte Melanie, hogy a hársfa megszámlált leveleiért és a zsindeyekért való bosszu kedves és sikerült?

Barton kisasszony az ő szokásos csöndes nevetésével felelt.

((Folyt. köv.))

